

Eiropa zonas banku veiktās kredīvēšanas 2016. gada marta apsekojums: galvenie rezultāti Latvijā

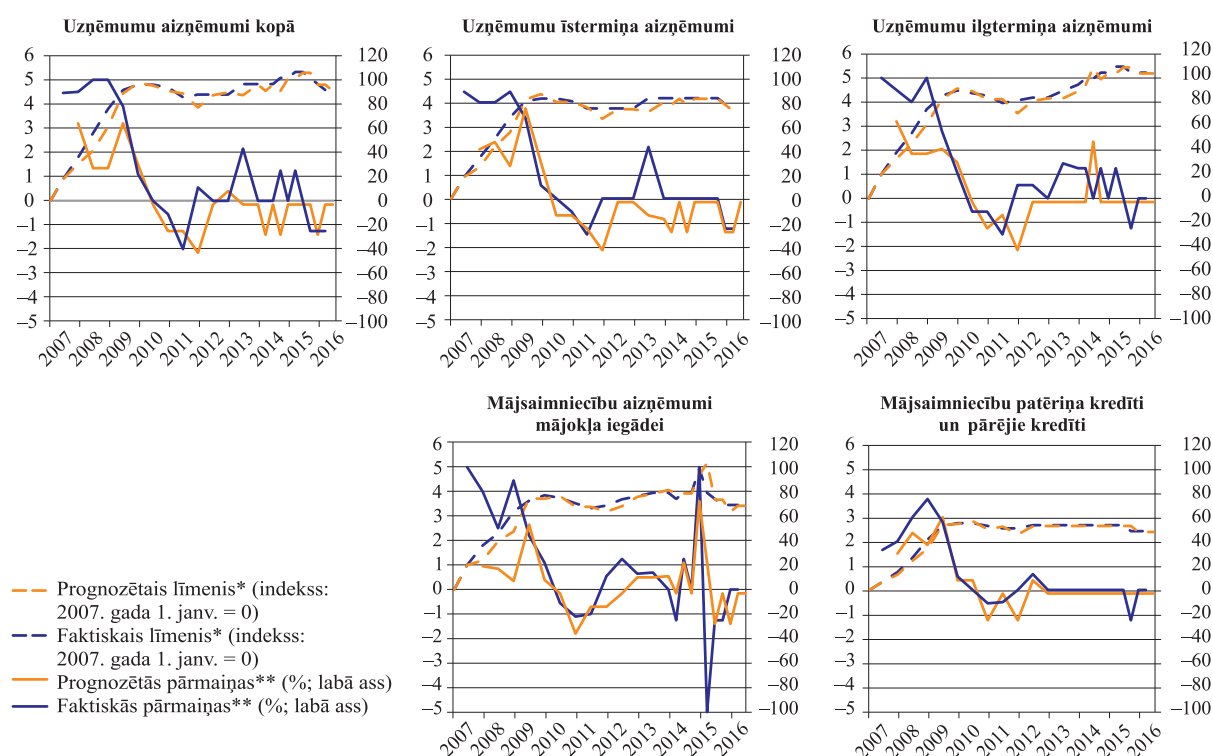
2016. gada martā Latvijas Banka sadarbībā ar Eiropas Centrālo banku (ECB) veica kārtējo eiropa zonas banku veiktās kredīvēšanas apsekojumu. Apsekojumā piedalījās četras Latvijas kredīvēstādes, un atbildes tiek apkopotas eiropa zonas banku veiktās kredīvēšanas apsekojuma rezultātos¹. 2016. gada martā veiktajā apsekojumā apkopota informācija par kredīvēšanas attīvēības tendencēm 2016. gada 1. ceturksnī un prognozēm 2016. gada 2. ceturksnim.

Kredīvē standarti

Viena Latvijas kredīvēstāde 2016. gada 1. ceturksnī otro reizi pēc kārtas nedaudz mazināja kredīvē standartu stingrību uzņēmumiem. Pēdējos divos ceturksņos Latvijas kredīvēstādes vairākkārt mazināja kredīvē standartu stingrību īstermiņa aizdevumiem lielajiem uzņēmumiem. Vienlaikus kredīvē standartu ilgtermiņa aizdevumiem uzņēmumiem un aizdevumiem mazajiem un vidējiem uzņēmumiem netika mainīti. Tas atbilda vienas Latvijas kredīvēstādes iepriekšējā ceturksnī izteiktajām prognozēm par kredīvē standartu stingrības mazināšanu īstermiņa aizdevumiem uzņēmumiem. Divas Latvijas kredīvēstādes paredz, ka 2016. gada 2. ceturksnī tiks mazināta kredīvē standartu stingrība aizdevumiem mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Jau otro ceturksni pēc kārtas neviena no apsekotajām kredīvēstādēm nemainīja kredīvē standartus aizdevumiem mājāsaimniecībām. Arī 2016. gada 2. ceturksnī Latvijas kredīvēstādes neplāno mainīt kredīvē standartus mājāsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegtiem aizdevumiem, patēriņa kredīvētiem un pārējiem kredīvētiem (sk. 1. att.).

1. attēls

KREDĪV STANDARTI

* Par stingrāku kredīvē standartu piemērošanu ziņojušo kredīvēstāžu neto skaita kumulatīvās pārmaiņas.

** Par stingrāku kredīvē standartu piemērošanu ziņojušo kredīvēstāžu neto skaits.

¹ Šeit un tālāk tekstā eiropa zonas banku veiktās kredīvēšanas apsekojuma rezultāti sniegti, sākot ar 2013. gada 4. ceturksni. Tie nav salīdzināmi ar iepriekšējo datu laiku, jo līdz 2013. gada 1. pusgadam attēloti Latvijas Bankas veiktās kredīvēstāžu kredīvēšanas aptaujas rezultāti.

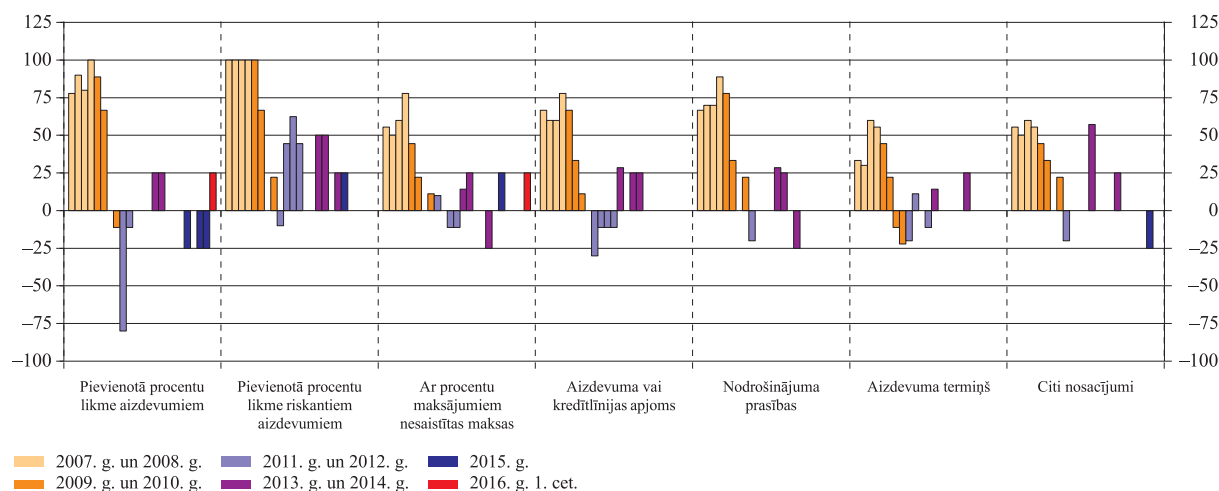
Kredītu noteikumi un nosacījumi

Viena kredītiestāde līdz ar kredītu standartu stingrības mazināšanu 2016. gada 1. ceturksnī izsniedza lielajiem uzņēmumiem vairāk aizdevumu ar augstāku riska pakāpi un lielāku pievienoto procentu likmi, un augstākām ar procentu maksājumiem nesaistītajām maksām (sk. 2. att.). Savstarpējās konkurences ietekmē viena Latvijas kredītiestāde pazemināja pievienoto procentu likmi aizdevumiem māsaimniecībām mājokļa iegādei (sk. 3. att.). Savukārt kredītu noteikumi un nosacījumi patērīna kredītiem un pārējiem kredītiem māsaimniecībām 2016. gada 1. ceturksnī netika mainīti.

2. attēls

NOTEIKUMU UN NOSACĪJUMU PĀRMAIŅAS AIZDEVUMIEM UZŅĒMUMIEM

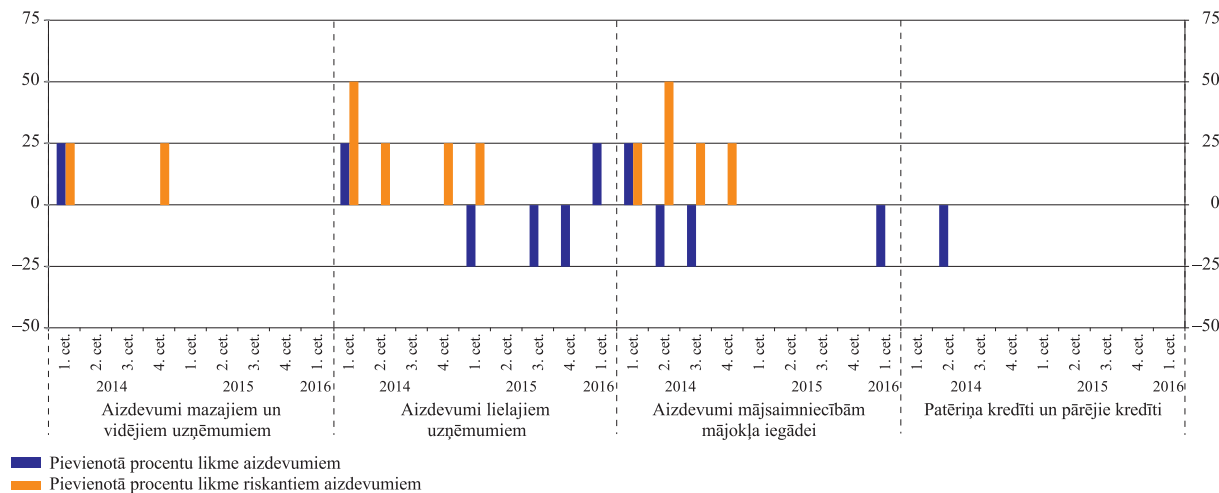
(par noteikumu stingrības palielināšanu ziņojušo kredītiestāžu neto skaits; %)

3. attēls

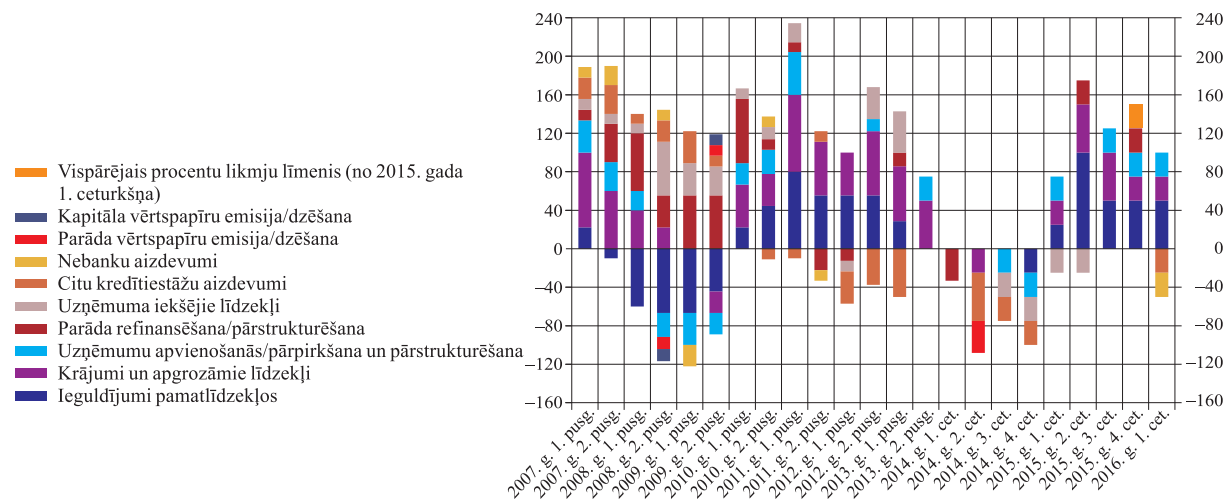
PIEVENOTO PROCENTU LIKMJU PĀRMAIŅAS AIZDEVUMIEM

(par procentu likmju pieaugumu ziņojušo kredītiestāžu neto skaits; %)

Kredītu pieprasījums

Kredītiestādēm savstarpēji konkurējot, pieprasījums pēc aizdevumiem 2016. gada 1. ceturksnī dažās no tām mainījās atšķirīgi, bet kopumā samazinājās. Lai gan iepriekš tika prognozēts, ka 2016. gada 1. ceturksnī palielināsies gan mazo un vidējo uzņēmumu, gan lielo uzņēmumu pieprasījums pēc aizdevumiem, faktiski mazo un vidējo uzņēmumu pieprasījums pēc aizdevumiem samazinājās (vienā kredītiestādē), bet lielo uzņēmumu pieprasījums pēc aizdevumiem nemainījās. Kredītiestāžu prognozes par uzņēmumu pieprasījumu pēc aizdevumiem nākamajā ceturksnī ir atšķirīgas. Viena kredītiestāde prognozē, ka nākamajā ceturksnī saruks lielo uzņēmumu pieprasījums pēc ilgtermiņa kredītiem. Turpretī divas kredītiestādes paudušas viedokli, ka pieaugs mazo un vidējo uzņēmumu pieprasījums pēc kredītiem, un viena no tām paredz pieprasījuma pēc īstermiņa kredītiem kāpumu (sk. 4. att.).

ieguldīt uzņēmumu apvienošanā vai pārpirkšanā un parāda pārfinansēšanā tika minēti katrs vienu reizi. Latvijas kredītiestādes norādīja, ka uzņēmumu pieprasījumu pēc kredītiem ierobežoja citu kredītiestāžu aizdevumi un nebanku aizdevumi (katrs faktors minēts vienu reizi).

Papildjautājumi

Kredītu standarti Latvijas kredītiestādēs 2016. gada 1. ceturksnī salīdzinājumā ar kredītu standartiem no 2003. gada 1. ceturkšņa līdz 2016. gada 1. ceturksnim joprojām ir stingrāki, taču salīdzinājumā ar 2010. gada 2. ceturksni to stingrība nedaudz mazinājusies. Salīdzinājumā ar 2015. gada 1. ceturksni kredītu standartu stingrība mazinājusies visiem kredītu veidiem: aizdevumiem uzņēmumiem kopumā, aizdevumiem mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, aizdevumiem lielajiem uzņēmumiem, aizdevumiem mājāsaimniecībām mājokļa iegādei, patēriņa kredītiem un pārējiem kredītiem mājāsaimniecībām.

Atbildot uz speciālajiem jautājumiem par ECB paplašināto aktīvu iegādes programmu, viena Latvijas kredītiestāde norādījusi, ka pēdējos sešos mēnešos ECB paplašinātā aktīvu iegādes programma nedaudz veicinājusi tās likviditātes uzlabošanos sakarā ar uzņēmumu un mājāsaimniecību noguldījumu atlikuma pieaugumu.

Negatīvas ECB noguldījumu iespējas procentu likmes noteikšana visās apsekotajās Latvijas kredītiestādēs pēdējos sešos mēnešos veicināja un nākamajos sešos mēnešos noteiks tīro procentu ienākumu kritumu. Šā ECB monetārās politikas instrumenta ietekmē lielākajā daļā kredītiestāžu pēdējos sešos mēnešos samazinājās un saskaņā ar prognozēm nākamajos sešos mēnešos turpinās sarukt aizdevumu procentu likmes visiem apsekojumā minētajiem kredītu veidiem: aizdevumiem uzņēmumiem, aizdevumiem mājāsaimniecībām mājokļa iegādei, patēriņa kredītiem un pārējiem kredītiem mājāsaimniecībām. Viena Latvijas kredītiestāde prognozē, ka nākamajos sešos mēnešos negatīvas ECB noguldījumu iespējas procentu likmes ietekmē varētu augt aizdevumu uzņēmumiem un aizdevumu mājāsaimniecībām mājokļa iegādei apjoms.